

Unios notatserie
nr. 3/2023

Tryggedrøftingene 2023

Erik Orskaug, sjeføkonom i Unio

23. mai 2023

Innhold	Side
Resultat av trygdedrøftingene 2023	4
Regulering av grunnbeløpet	6
Regulering av alderspensjon	6
Regulering av minstepensjon	7
Krav og tilbud i trygdedrøftingene 2023.....	8
Vedlegg 1: Reguleringsforskriften	10
Vedlegg 2: Historien om G og utviklingen i pensjonene.....	12
Vedlegg 3: Trygdedrøftingsavtalen av 2022	14

Unios notatserie på www.Unio.no (utdrag)

- Nr 1 2007 Tjenestedirektivet – en oversikt
- Nr 1 2008 Unios innspill til Likelønnskommisjonen januar 2008
- Nr 6 2010 Kombinasjon arbeid og pensjon
- Nr 5 2011 Uførepensjon og skatt
- Nr 1 2012 På arbeidsgivers nåde - privat tjenstepensjon
- Nr 2 2012 Er forskning arbeid?
- Nr 5 2012 Hybriden – tjenstepensjon à la carte
- Nr 6 2012 Frontfagsmodellen – modell under press
- Nr 7 2012 Hybriden – Unios høringssvar
- Nr 1 2013 Yngre årskull og offentlig tjenstepensjon
- Nr 5 2013 Ny uførepensjon i offentlig tjenstepensjon fra 2015
- Nr 6 2013 Ny uførepensjon i privat tjenstepensjon fra 2015
- Nr 4 2014 Handelsavtaler og handel med tjenester
- Nr 6 2014 Offentlig tjenstepensjon målt mot andre tjenstepensjonsordninger
- Nr 5 2015 Produktivitet – Unios kommentarer til Produktivitetskomisjonens innstilling
- Nr 2 2016 Produktivitet II – Unios kommentarer til Produktivitetskomisjonens andre innstilling
- Nr 3 2016 Hvor høy avkastning bør det forutsettes for innskuddspensjon?
- Nr 4 2016 Regjeringen vil ikke forhandle offentlig tjenstepensjon
- Nr 7 2016 Innskuddspensjon – arbeidsgivers drøm
- Nr 8 2016 Cappelen-utvalget
- Nr 5 2019 Unios innspill til regjeringen Solberg i forkant av 2021-budsjettet
- Nr 1 2020 Korona unntakstilstand
- Nr 2 2020 Finanspolitiske tiltak i forbindelse med korona-pandemien
- Nr 3 2020 Unios kommentarer til Revidert budsjett 2020 og Kommuneproposisjonen 2021
- Nr 4 2020 Om å ta ut folketrygden ved 67 år og fortsette i jobb – virkninger av samordningsreglene
- Nr 5 2020 Medlemmer og yrkesaktive i LO, Unio, YS og Akademikerne
- Nr 4 2022 Unios kommentarer til Støre-regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023
- Nr 1 2023 Unios innspill til regjeringen Støre i forkant av statsbudsjettet 2024
- Nr 2 2023 Unios kommentarer til Revidert budsjett 2023 og Kommuneproposisjonen 2024
- Nr 3 2023 Trygdeoppgjøret 2023

Unios notatserie gir bakgrunn og kommentarer til aktuelle faglige og politiske spørsmål. Her trykker vi også Unios syn i viktige høringssaker og våre innspill i forbindelse med statsbudsjett mv.

23. mai 2023

Trygdedrøftingene 2023

Årets trygdedrøftinger ga historisk god uttelling for pensjonistene, en årsvekst i alderspensjonene på 6,91 pst gir god realinntektsvekst selv om regjeringen har oppjustert prisveksten i Revidert nasjonalbudsjett. Fra 1. mai reguleres alderspensjonene med så mye som 8,54 pst. Minstepensjonen øker fra 1. mai med 20.224 kroner til 257.040 kroner.

Den høye reguleringen i år må ses på bakgrunn av at fjorårets regulering bommet kraftig på både lønnsveksten og særlig prisveksten. Etterreguleringene blir ekstra store i årets trygdeoppgjør. Fordelen med et reguleringsregime som etterregulerer for fjorårets avvik, slår gunstig ut for pensjonister og trygdede, men også for lønnstakere som har flere rettigheter knyttet til G-reguleringen, bl.a. opparbeidede pensjonsrettigheter. I tillegg er det viktig å minne om at regulering av alderspensjonene med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst er gunstig når prisveksten er så høy som vi opplever i disse dyrtider. Under normale forhold, der lønnsveksten er høyere enn prisveksten, underreguleres fortsatt alderspensjonene.

Unio i bresjen for omlegging til gjennomsnitt av lønns- og prisvekst

Omleggingen av reguleringen av løpende pensjoner, slik at denne gjennomføres med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst (halvparten av lønnsveksten og halvparten av prisveksten), får virkning for fullt første gang i årets trygdeoppgjør. Regulering med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst har vært et krav fra Unio i mange år. Det tidligere reguleringsregimet med et fratrekk på 0,75 prosent ga unødige store svingninger, og tapene for alderspensjonistene var store, noe som også bidro til å svekke oppslutningen om reguleringsordningen.

Regulering med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst vil over tid sikre pensjonistene halvparten av den realinntektsveksten som arbeidstakerne har. I tider med lav reallønnsvekst kommer pensjonistene bedre ut, og omvendt når reallønnsveksten er høy. Stortingets opprinnelige intensjon med underreguleringen er dermed ivaretatt.

Resultat av tryggedrøftingene 2023

Grunnbeløpet øker med 6,41 prosent eller 7 143 kroner til 118 620 kroner fra 1. mai 2023, og ny minstepensjon blir 257.040 kroner. Grunnbeløpet vil ha en årsvekst fra 2022 til 2023 på 5,88 pst, mens minstepensjonene vil øke med 8,75 pst. Alderspensjonene øker med 6,91 pst på årsbasis og med hele 8,54 pst fra 1. mai. Dette er klart etter at trygdeoppgjøret ble avsluttet 23. mai 2023. Denne gangen var det bred enighet om reguleringen

Tabell 1: Økning i grunnbeløp, minstepensjon og alderspensjon i 2023

	Økning per 1. mai 2023		Ny per 1. mai 2023	Årsvekst 2022-23			
	Prosent	Kroner					
Grunnbeløp	6,41	7 143	118 620	5,88			
Minstepensjon*	8,54	20 224	257 040	8,75			
Alderspensjon	8,54			6,91			

*Minstepensjonen økte 4000 kr fra 1.5.21 (tilbakevirkende fra 1.5.20), med 5000 kr fra 1.7.21 og med 4000 kr fra 1.1.23

Alderspensionistene kan vente bedre realinntektsvekst i 2023 enn lønnstakerne, f.o.f. pga. stor etterregulering for lavt anslått lønns- og prisvekst i fjorårets trygdeoppgjør. Tabell 2 viser forventet realinntektsutvikling for alderspensjonister og lønnstakere i 2023 gitt anslagene på lønnsveksten på 5 ¼ pst og prisveksten på 5,4 i Revidert nasjonalbudsjett. Dette gir en forventet økning i realinntekten for en enslig alderspensjonist på 1,5 pst, mens lønnstakerne i gjennomsnitt kan få en reallønnsnedgang på 0,15 pst.

Hvorvidt disse anslagene slår til, vil særlig avhenge av anslaget på prisveksten, som kan bli noe høyere enn anslaget i Revidert på 5,4 pst, men lokale oppgjør i privat sektor kan også sprengte frontfagsramma for å kompensere for høyere prisanslag enn det partene la til grunn i lønnsoppgjøret (TBUs anslag var 4,9 pst).

Tabell 2: Realinntektsvekst for lønnstakere og alderspensjonister i 2023

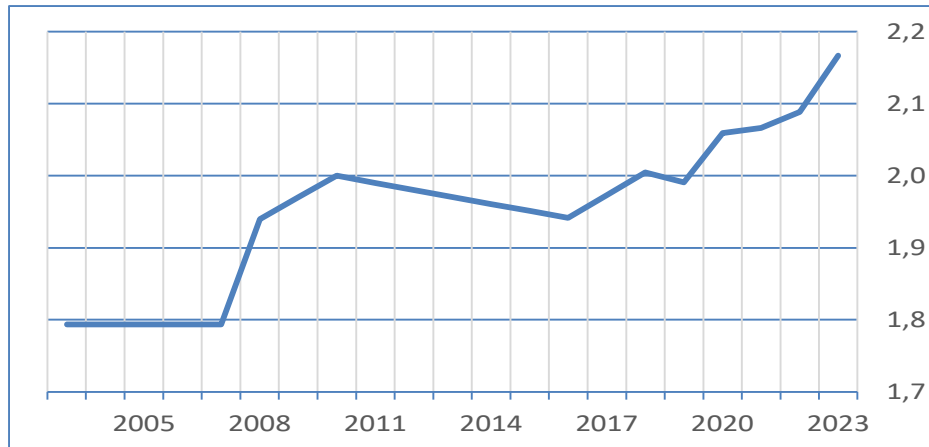
Forventet lønnsvekst i RNB	5 ¼ pst.
Forventet prisvekst i RNB	5,4 pst.
Årsvekst alderspensjonene	6,9 pst.
Forventet reallønnsvekst	-0,15 pst.
Forventet realinntektsvekst for enslig alderspensjonist	1,5 pst

Minstepensjonen målt i grunnbeløp (G)

Minstepensjonen for enslige målt i antall G gikk pga. levealdersjusteringen ned fra 2 G i 2010 til 1,94 G 1. mai 2016. Siden har Stortinget vedtatt suksessive økninger: Økninger på 4000 kroner 1. september i både 2016, 2017 og 2019 har holdt minstepensjonen på om lag 2 G i årene 2017-2020. I 2021 økte minstepensjonene for enslige med 4000 kroner fra 1. mai 2020 (etterbetales fra 1. mai 2021) og ytterligere med 5000 kroner fra 1. juli 2021. Fra 1. januar 2023 økte minstepensjonene med nye 4000 kroner. Fra 2022 er levealdersjusteringen av minstepensjonene opphevet og erstattet med vanlig underregulering som alderspensjonene.

De særskilte økningene i minstepensjonen har kommet på toppen av økningene i forbindelse med trygdeoppgjøret. Etter 2020 har dette gitt en betydelig økning i minstepensjonene ut over et nivå på 2 G, og med årets særskilte økning på 4000 kroner fra 1. januar og årets gode trygdeoppgjør løftes minstepensjonen fra 1. mai 2023 til 257.040 kroner tilsvarende 2,17 G.

Figur 1: Minstepensjon målt i antall grunnbeløp 1. mai i årene 2003-2023

Krav til lønnsinntekt for å ta ut alderspensjon fra 62 år

Stortingets ekstraordinære økninger i minstepensjonen har ikke fulgt intensjonen med Pensjonsreformen. Ifølge denne skulle også minstepensjonister vente med å ta ut pensjon etter 67 år om de ønsker å opprettholde en «like god» pensjon. I 2050 skulle minstepensjonen ifølge pensjonsreformen, hvis den fortsatt kunne tas ut ved 67 år, være nede i 1,6 G. Alternativt måtte minstepensjonisten for å få en like god pensjon som i dag, vente med å ta ut pensjonen på samme måte som arbeidstakerne.

Økt minstepensjon tar fra flere arbeidstakere mulighetene til å ta ut pensjon fra 62 år. Flere titalls tusen arbeidstakere har mistet denne muligheten de siste årene. En som er født i 1960 må f.eks. ha jobbet i 40 år fra du er 22 år med en årlig inntekt på 358.000 kroner for å kunne ta ut alderspensjon 62 år hvis du jobber i en AFP-virksomhet. Gjør du ikke det er tilsvarende inntektskrav 598.000 kroner. Pensjonsutvalget har nå foreslått at alle aldersgrenser i folketrygden skal økes med økende levealder (levealdersjusterte aldersgrenser). Regjeringens oppfølging av Pensjonsutvalgets innstilling er ventet høsten 2023.

Tabell 3: Krav til lønnsinntekt fra 22 år for å ta ut alderspensjon ved 62 eller 63 år

Alder	Virksomhet med AFP		Virksomhet uten AFP	
	1960	1963	1960	1963
62	358 000	292 000	598 000	593 000
63	279 000	226 000	539 000	459 000

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Regulering av grunnbeløpet

Det er enighet mellom regjeringen og organisasjonene om reguleringen av grunnbeløpet. Til grunn for reguleringen av grunnbeløpet har vi et anslag på årets lønnsvekst på 5 ¼ pst og et avvik på 0,6 pst fra 2022. Samlet årslønnsvekst (SL) som skal ligge til grunn for reguleringen av grunnbeløpet blir da:

$$SL = [(1+0,0525) * (1+0,006) - 1] \times 100 = 0,0588 = 5,88 \text{ pst}$$

Det er enighet om at grunnbeløpet skal reguleres med 5,88 pst. på årsbasis. Gjennomsnittlig G i 2023 blir da:

$$G \text{ 2023} = G \text{ 2022} * 1,0588 = 109.784 \text{ kr} * 1,0588 = 116.239 \text{ kr}$$

Ny G per 1. mai 2023 blir da x i følgende formel:

$$(4/12) * G \text{ 1. mai 2022} + (8/12) * x = 116.239 \text{ kr}$$

$$(4/12) * 111.477 \text{ kr} + (8/12) * x = 116.239 \text{ kr}$$

$$G \text{ 1. mai 2023} = x = 118.620 \text{ kr}$$

Økningen i G per 1. mai 2023 blir da i kroner og prosent:

$$118.620 - 111.477 = 7.143 \text{ kr}$$

$$100 * (118.620/111.477 - 1) = 6,41 \text{ pst}$$

Da er trygdedrøftingene «slutt», etter dette er det formelt forskriften som bestemmer.

Regulering av alderspensjon

Alderspensjonen skal reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst korrigert for avvik i foregående trygdeoppgjør. Det er enighet om å legge anslagene for forventet lønns- og prisvekst fra Revidert nasjonalbudsjett 2023 til grunn i reguleringen:

- RNBs anslag på lønnsveksten fra 2022 til 2023: 5 ¼ pst.
- RNBs anslag på konsumprisveksten fra 2022 til 2023: 5,4 pst

I tillegg skal det etterreguleres for avvik to år bakover i tid for lønnsveksten og ett år tilbake for prisveksten. Regjeringen og alle organisasjonene unntatt Pensjonistforbundet (se bak) var i trygdedrøftingene 2023 enige om at reguleringsforskriften skulle brukes fullt ut og at det skulle etterreguleres for både for lavt anslått lønns- og prisvekst i 2022-drøftingene. Lønnsvekstanslaget to år tilbake i tid var ikke endret, og her var det ikke behov for etterregulering.

For å finne gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, trenger vi «samlet lønnsvekst» (SL) og «samlet prisvekst» (SP) i 2023. Samlet lønnsvekst kjenner vi fra reguleringen av grunnbeløp:

$$SL = 5,88 \text{ pst}$$

Samlet prisvekst skal ta hensyn til at prisveksten i 2022 ble anslått 2,4 prosentpoeng for lavt. Samlet prisvekst blir da:

$$SP = [(1+0,054) \times (1+0,02,4) - 1] \times 100 = 0,0793 = 7,93 \text{ pst}$$

Gjennomsnittet av samlet lønnsvekst og samlet prisvekst fra 2022 til 2023 blir:

$$Y2 = (5,88 \text{ pst} + 7,93 \text{ pst})/2 = 6,91 \text{ pst}$$

Og den prosentvise veksten i alderspensjon fra 1. mai 2023 (P2) kan uttrykkes ved hjelp av den prosentvise årlige veksten i alderspensjon fra 2022 til 2023 (Y2) og den prosentvise veksten i alderspensjon fra 1. mai 2022 (P1) som var 3,53 pst, i følgende formel¹:

$$P2 = [(1+Y2)*(1+2*(1+P1)) / 2*(1+P1)] - 3/2 = 8,54 \text{ pst}$$

Regulering av minstepensjon

Satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst, på samme måte som alderspensjon under utbetaling.

«Minstepensjon» i alderspensjonen for enslig pensjonist (særskilt sats) reguleres med veksten i grunnbeløpet (lønnsveksten).

Kjente størrelser før reguleringen av minstepensjonen er:

- Særskilt sats (enslig pensjonist) ble økt med 4000 kr per 1. januar 2023 til 236.816 kr
- Minstepensjon reguleres med 8,54 pst fra 1. mai 2023

Ny minstepensjon 1. mai 2023 blir da:

$$236.816 * 1,0854 = 257.040 \text{ kr}$$

Økningen i minstepensjonen per 1. mai 2023 blir da i kroner:

$$257.040 - 236.816 = 20.224 \text{ kr}$$

Gjennomsnittlig minstepensjon i 2022 blir da:

$$236.816 \text{ kr} * 4/12 + 257.040 \text{ kr} * 8/12 = 250.299 \text{ kr}$$

Og årsvekst i minstepensjon fra 2022 til 2023 blir:

$$100*(250.299 / 230.170 - 1) = 8,75 \text{ pst}$$

¹ For utledning av formelen se Meld. St. (2021-2022) Regulering av pensjoner i 2022 og pensjonisters inntektsforhold eller Unios notatserie nr. 3/2022 Trygdeoppgjøret 2022.

Krav og tilbud i tryggedrøftingene 2023

De åtte organisasjonene Unio, LO, FFO, Akademikerne, YS, LOP, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge, som til sammen representerer langt over 2 millioner arbeidstakere, trygdede og pensjonister, hadde felles krav i tryggedrøftingene 2023.

Selv om Stortinget formelt har lagt om reguleringen av løpende alderspensjoner til et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst fra 2021, er det først i 2023 at reguleringen følger dette prinsippet fullt og helt. De åtte organisasjonene nevnte dette i sitt krav og understreket at reguleringen måtte gjennomføres uten unntak. Det vil over tid gi alderspensjonistene halvparten av den realinntektsøkningen som lønnstakerne har. De åtte organisasjonene krevde videre full etterregulering for de store avvikene mellom anslått og faktisk lønns- og prisvekst i fjor. Særlig vil det store avviket på prisveksten gi betydelige bidrag til årets regulering. Kravet ble overlevert 15. mai 2023:

«Krav fra Unio, FFO, LO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund, Senior Norge og LOP i tryggedrøftingene 2023

Organisasjonene Unio, FFO, LO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund, Senior Norge og LOP legger til grunn at grunnbeløpet for 2023 etterreguleres med 0,6 pst som er avviket mellom anslått lønnsvekst i 2022 i fjorårets trygdeoppgjør og nasjonalregnskapets siste anslag på lønnsveksten i 2022.

Organisasjonene legger videre til grunn at reguleringen av løpende pensjoner i 2023 skal gjennomføres med halvparten av lønnsveksten og halvparten av prisveksten og helt og fullt etterreguleres med for lavt anslått lønns- og prisvekst i 2022.

Organisasjonene krever derfor at det i tryggedrøftingene for 2023 skal tas hensyn til et negativt avvik i lønnsveksten på 0,6 pst og et negativt avvik i prisveksten på 2,4 pst.»

Nytt av året er at LOP, Landsforbundet for offentlige pensjonister, godtar at løpende alderspensjoner skal reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst. LOP har tidligere primært krevd lønnsregulering av alderspensjonene.

De organisasjonene som tidligere har krevd lønnsregulering av alderspensjonene, med Pensjonistforbundet i spissen, har i år kommet i en klemme. Den store etterreguleringen for lavt anslått lønns- og prisvekst i fjor, gjør at regulering med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst (med etterregulering også for «storbommen» på prisveksten i fjor med hele 2,4 prosentpoeng) gir et bedre resultat enn regulering med lønnsveksten alene (hvor du bare får etterregulert for lavt anslått lønnsvekst i fjor). Dette har nok også Pensjonistforbundet sett, dermed kaster de gamle prinsipper over bord og takker ja til årets gunstige regulering, men krever i tillegg kompensasjon for at det ikke ble etterregulert for mer enn halve avviket på lønnsvekst i 2021! Disse pengene vil Pensjonistforbundet bruke på å heve minstepensjonene.

Pensjonistforbundet trakk også fram sitt tidligere krav om å gjeninnføre «forhandlingsretten» for organisasjonene i trygdeoppgjøret og dermed muligheten for å «drive fordelingspolitikk» i oppgjøret, f.eks. slik at den generelle reguleringen av alderspensjonene kan settes lavere for å betale for økning i minstepensjonene.

Regjeringens tilbud

Regjeringen anslår i Revidert nasjonalbudsjett 2023 lønnsveksten til 5 ¼ pst og prisveksten til 5,4 pst. Gjennomsnittet av dette er om lag 5,3 pst. Arbeids- og sosialminister Marte Mjøs Persen la fram regjeringens tilbud, dette holdt seg strikt til reguleringsforskriften, dvs. at det skulle kompenseres for halvparten av avviket for hhv. lavt anslått lønnsvekst og prisvekst i 2022, dvs. at det skulle etterreguleres med hhv. 0,3 pst og 1,2 pst. Formelt var tilbudet en regulering av grunnbeløpet på årsbasis på 5,88 pst. Alle andre beløp og økninger følger av reguleringsforskriften og er ikke grunnlag for drøftinger.

Ingen protokolltilførsler

Samtlige organisasjoner skrev under protokollen fra årets tryggedrøftinger.

De åtte organisasjonene Unio, LO, FFO, Akademikerne, YS, LOP, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge, som hadde felles krav, hadde ingen protokolltilførsel i år da kravet og regjeringens tilbud var identiske. Vi må også huske at tryggedrøftingene ikke er forhandlinger, de er knapt drøftinger, alt bestemmes av regjeringen og reguleringsforskriften.

Pensjonistforbundet hadde heller ingen protokolltilførsel denne gangen. De snudde 180 grader og aksepterte underregulering med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst i år fordi denne reguleringen i år faktisk gir bedre regulering enn med lønnsveksten pga. den store etterreguleringen for lavt anslått prisvekst i fjor. Pensjonistforbundet opprettholder imidlertid sitt prinsipielle syn om at pensjonene skal reguleres med lønnsveksten. Det må bety at Pensjonistforbundet svinger tilbake 180 grader i neste års trygdeoppgjør.

Vedlegg 1: Reguleringsforskriften

Forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 6. mai 2011 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 1-4, § 4-4 femte ledd, § 19-14 og § 20-18. Fremmet av Arbeidsdepartementet. Endret ved forskrifter 11 mai 2012 nr. 414, 5 des 2014 nr. 1513, 4 sep 2020 nr. 1718, 30 april 2021 nr. 1322, 19 nov 2021 nr. 3225 (med virkning fra 1 mai 2021), 1 april 2022 nr. 501.

§ 1. Virkeområde

Forskriften inneholder nærmere bestemmelser om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved reguleringen av

- grunnbeløpet etter folketrygdloven § 1-4 første ledd,
- restpensjon etter folketrygdloven § 19-14 første ledd,
- pensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 19-14 andre ledd,
- satsene for minste pensjonsnivå etter folketrygdloven § 19-14 tredje ledd,
- pensjonsbeholdning etter folketrygdloven § 20-18 første ledd,
- pensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 20-18 andre ledd og
- satsene for garantipensjon etter folketrygdloven § 20-18 tredje ledd.

§ 2. Lønnsvekst i reguleringsåret og avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år

Til grunn for reguleringen legges forventet lønnsutvikling i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år.

Forventet lønnsutvikling i reguleringsåret settes lik regjeringens anslag for veksten i gjennomsnittlig årslønn for alle sektorer slik det framkommer i revidert nasjonalbudsjett.

Faktisk lønnsutvikling for siste to år settes til veksten i gjennomsnittlig årslønn for lønnstakere under ett ifølge nasjonalregnskapet fra Statistisk sentralbyrå.

Det skal vurderes om det foreligger særlige forhold som har påvirket lønnsutviklingen for enkeltgrupper, og om effekten av dette skal holdes utenfor ved beregningen av lønnsveksten.

Endret ved forskrifter 11 mai 2012 nr. 414 (i kraft straks med virkning fra 1 mai 2012), 1 april 2022 nr. 501.

§ 2a. Særsilt om fastsettelse av forventet lønnsutvikling for 2020

Forventet lønnsutvikling for 2020 settes til 1,7 prosent.

Tilføyd ved forskrift 4 sep 2020 nr. 1718.

§ 3. Beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved reguleringen

Dersom den faktiske lønnsveksten er høyere eller lavere enn forventet lønnsvekst siste to år (avvik), skal det fastsettes en samlet lønnsvekst for forventet lønnsutvikling, justert for avviket. Ved fastsettelsen av den samlede prosentvise årslønnsveksten (sl) skal det først tas hensyn til avvikene (a1 og a2) i prosentpoeng og deretter til den forventede prosentvise lønnsvekst (f) i inneværende år: $sl = ((1 + a1/100) \times (1 + a2/100) \times (1 + f/100) - 1) \times 100$.

Samlet årslønnsvekst, avvik og forventet lønnsvekst fastsettes i prosent med to desimaler.

Nytt grunnbeløp fra 1. mai settes slik at den prosentvise veksten i det gjennomsnittlige grunnbeløpet fra forrige kalenderår til inneværende kalenderår blir lik samlet årslønnsvekst.

Med lønnsveksten etter § 1 menes den prosentvise økningen i grunnbeløpet fra april til mai i inneværende år som følger av beregningen omtalt ovenfor. Lønnsveksten fastsettes med to desimaler.

Endret ved forskrift 11 mai 2012 nr. 414 (i kraft straks med virkning fra 1 mai 2012).

§ 3a. Lønnsvekst som skal benyttes ved reguleringen i 2021

Lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av folketrygdens alderspensjon under utbetaling etter § 19-14 andre ledd og § 20-18 andre ledd i 2021, fastsettes slik at pensjonene ved regulering får en vekst tilsvarende det som er nødvendig for at årsveksten blir lik årsveksten i grunnbeløpet. Lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av minsteytelsene etter § 19-14 tredje ledd og § 20-18 tredje ledd i 2021, fastsettes slik at reguleringen fra 1. mai 2021 blir lik reguleringen fra 1. mai 2021 etter første punktum.

Første ledd gjelder også ytelser fra lovfestede offentlige tjenstepensjonsordninger som reguleres med et fast fratrekk med 0,75 prosent. Det samme gjelder ytelser som reguleres med et fast fratrekk med 0,75 prosent etter lov 16. desember 2011 nr. 60 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner, lov om 13. desember 1946 nr. 22 krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner, lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd og forskrift 23. august 2013 nr. 1006 om pensjonsordning for sametingsrepresentanter.

Tilføyd ved forskrift 30 april 2021 nr. 1322, endret ved forskrift 19 nov 2021 nr. 3225 (med virkning fra 1 mai 2021).

§ 4. Prisvekst i reguleringsåret og avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret

Til grunn for reguleringen legges forventet prisvekst i reguleringsåret justert for eventuelle avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret. Forventet prisvekst settes lik anslaget i konsumprisene slik det framkommer i revidert nasjonalbudsjett. Faktisk prisvekst for året før reguleringsåret settes lik veksten i konsumprisindeksen (KPI) fastsatt av Statistisk sentralbyrå.

Tilføyd ved forskrift 1 april 2022 nr. 501.

§ 5. Drøfting med organisasjonene

Før fastsetting av lønnsveksten som skal benyttes i reguleringen av grunnbeløpet og alderspensjonen, skal tallgrunnlaget som beskrevet i § 2 drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner. Med pensjonistenes organisasjoner menes organisasjoner som får statstilskudd etter forskrift 31. oktober 2012 nr. 1016 om tilskudd til pensjonistenes organisasjoner.

Endret ved forskrifter 5 des 2014 nr. 1513, 1 april 2022 nr. 501 (tidligere § 4).

§ 6. Ikraftsetting

Forskriften trer i kraft 1. mai 2011.

Endret ved forskrift 1 april 2022 nr. 501 (tidligere § 5)

Vedlegg 2: Historien om G og utviklingen i pensjonene

Den historiske statistikken viser at veksten i grunnbeløpet/alderspensionene har ligget betydelig etter veksten i lønningene. Underreguleringen av løpende pensjoner i folketrygden er derfor ikke noe nytt som kom med Pensjonsreformen.

Fra folketrygdens start i 1967 til 2003 har det vært en sammenhengende underregulering av pensjonene. I 2003 lagde Stortinget nye retningslinjer for reguleringen. Her het det at *"pensjonister med folketrygdpensjon (skal ha) en inntektsutvikling minst på linje med utviklingen for yrkesaktive"*. Selv i perioden 2003-2010 ble det en svak underregulering på gjennomsnittlig 0,1 prosentpoeng per år. Rett etter at Stortinget vedtok de nye retningslinjene i 2003 la Pensjonskommisjonen fram sin rapport, da sluttet Stortingets seg til prinsippet om fast underregulering som en del av innstrammingstiltakene. Stortinget valgte samtidig en folketrygd som etter 40 års opptjening (og før levealdersjustering) var litt bedre enn den gamle folketrygden. Den nye reguleringen ble benyttet første gang i trygdeoppgjøret 2011. Etter mange års kritikk pga. lav reallønnsvekst og ditto svak regulering av alderspensionene, vedtok Stortinget at alderspensionene skal reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst fra 2021 (i praksis fullt og helt først fra 2023).

Tabell 1: Gjennomsnittlig årsvekst i lønn per normalårsverk, konsumprisvekst og vekst i grunnbeløpet/alderspensionene i tiårsperioder. 1967-2024*

	70-79	80-89	90-99	00-09	67-2022	03-10	11-20	14-21	22-24
Lønnsvekst	10,7	8,5	4,5	4,7	6,2	4,4	3,1	2,9	4,7
Konsumprisvekst	8,4	8,3	2,4	2,1	4,6	2,0	2,0	2,4	5,0
Alderspensionsvekst	9,1	7,8	3,7	4,5	5,6	4,3	2,3	2,1	4,8
Realvekst årslønn	2,3	0,2	2,0	2,6	1,7	2,4	1,2	0,5	-0,2
Realvekst alderspensjon	0,7	-0,5	1,3	2,4	1,1	2,3	0,3	-0,3	-0,1

* Fra 1967-2003 følger alderspensionene veksten i grunnbeløpet (og grunnbeløpet er underregulert i forhold til lønnsveksten), fra 2004-2010 følger alderspensionene lønnsveksten og fra 2011-2020 er det en fast underregulering (0,75 pst) i forhold til lønnsveksten. Fra 2022 reguleres alderspensionene med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst. RNBs anslag for lønns- og prisvekst 2023, RNBs anslag for prisvekst 2024, SSBs anslag for lønnsvekst 2024.

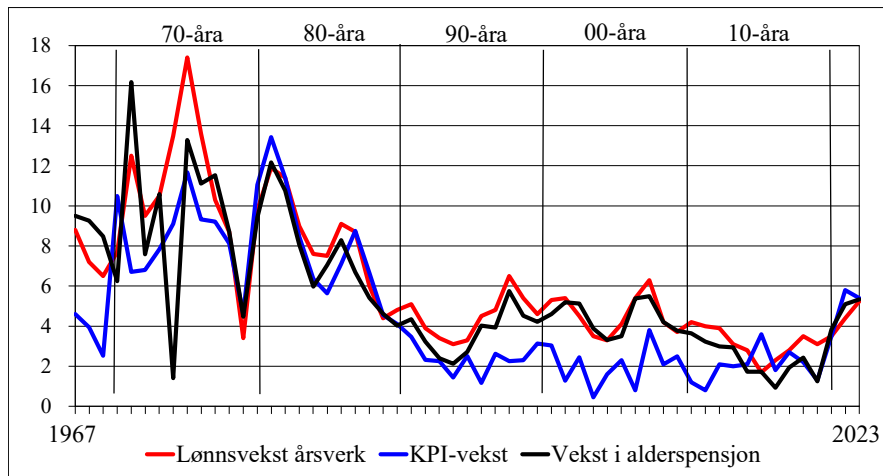
Av tabell 1 og figurene 1 og 2 ser vi at:

- 70-tallet var preget at høy lønns- og prisvekst. Alderspensionene hadde en utvikling som sikret pensjonistene om lag en tredel av den realvekst i inntekt som de yrkesaktive hadde.
- 80-tallet var "det tapte tiår". Reallønningene sto nesten stille, og pensjonistenes alderspensioner gikk reelt ned med gjennomsnittlig ½ pst per år.
- 90-tallet hadde et lavere nominelt forløp og alderspensionene hadde en utvikling som sikret pensjonistene noe over halvparten av den realinntektsveksten de yrkesaktive hadde.
- Perioden fra 2003-2010 er den eneste perioden hvor veksten i alderspensionene følger lønnsveksten. Både lønnstakere og pensjonister sikres i denne perioden en historisk god inntektsutvikling.
- Perioden fra 2011-2020 er det fast (forskriftsfestet) underregulering («0,75 pst») av alderspensionene. Tanken bak var at alderspensionene skulle få halvparten av den

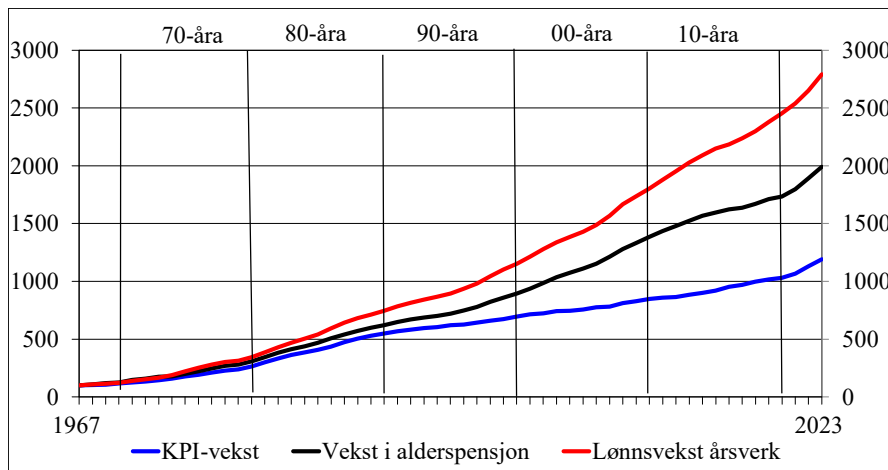
realinntektsvekst lønnstakerne får. Resultatet er dårligere. Alderspensionene økte reelt med om lag en fjerdedel av reallønnsveksten i denne perioden.

- Perioden 2014-2021 under regjeringen Solberg som holdt hardnakket på «minus 0,75-regimet», ble alderspensjonene redusert reelt med 0,3 pst per år i gjennomsnitt.
- Fra 2022/23 reguleres alderspensjonene med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst.
- Over hele perioden fra 1967 til 2022 ser vi at den gjennomsnittlige realveksten i alderspensjonene har vært om lag 65 pst av realveksten i lønningene. Det er særlig perioden fra midten av 90-tallet til 2010 som ga pensjonene en gunstig utvikling. Mens det er motsatt for årene 2014-22.

Figur 1: Vekst i lønn per normalårsverk (nasjonalregnskapet), konsumprisvekst og vekst i grunnbeløpet/alderspensionene, 1967-2023, prosent fra året før

Figur 2: Akkumulert prosentvis vekst i lønn per normalårsverk, konsumpris og grunnbeløpet/alderspension, 1967-2023, 1967 = 100

Vedlegg 3: Trygdedrøftingsavtalen av 2022

**Avtale mellom
regjeringen
og
pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner
om regulering av folketrygdens grunnbeløp og pensjoner**

1. Formål

Folketrygdens grunnbeløp og pensjoner skal i henhold til folketrygdloven §§ 1-4, 19-14 og 20-18 være gjenstand for årlig regulering. I tråd med forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden, fastsatt ved kongelig resolusjon, skal det tallgrunnlaget som benyttes ved reguleringen drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner.

Formålet med denne avtalen er så langt det er mulig å sikre en felles forståelse mellom de undertegnede partene, av de forutsetninger som skal legges til grunn for reguleringen. Det skal også vurderes om det foreligger særlige forhold som det eventuelt skal tas hensyn til.

2. Representasjon

Drøftingen av det aktuelle tallgrunnlaget skal skje i møter mellom avtalepartene.

Organisasjonene kan stille slik representasjon:

▪ Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet)	inntil 10 deltakere
▪ Senior Norge	inntil 2 deltakere
▪ Forsvarets seniorforbund	inntil 2 deltakere
▪ Landsforbundet for offentlige pensjonister	inntil 2 deltakere
▪ Funksjonshemmedes fellesorganisasjon	inntil 4 deltakere
▪ Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner	inntil 2 deltakere
▪ Landsorganisasjonen i Norge	inntil 2 deltakere
▪ Unio	inntil 2 deltakere
▪ Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund	inntil 2 deltakere
▪ Akademikerne	inntil 2 deltakere

Organisasjonene kan i tillegg stille med rådgivere. Arbeids- og inkluderingsministeren leder møtene på vegne av regjeringen.

3. Gjennomføring

I forkant av de årlige reguleringene gjennomgår organisasjonene og embetsverket i Arbeids- og sosialdepartementet rapporten "Om grunnlaget for inntektsoppgjørene" fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU), der blant annet gjennomsnittlig årslønnsvekst for lønnstakere under ett, samt prisvekst for foregående år, er gjengitt.

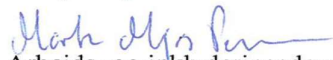
De årlige drøftingene gjennomføres i mai måned, etter at revidert nasjonalbudsjett er lagt fram, der regjeringens anslag for gjennomsnittlig årslønnsvekst for alle sektorer i inneværende år, samt anslått prisvekst, framkommer. Det avholdes to møter. På første møte legger organisasjonene fram sine forslag, og partene tar opp eventuelle særlige forhold som det eventuelt skal tas hensyn til. På det andre møtet drøftes tallgrunnlaget, herunder om det skal tas hensyn til særlige forhold som eventuelt ble tatt opp i første møte.

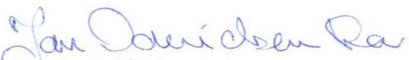
Det føres protokoll fra møtene mellom avtalepartene. Protokollen skal følge sakens dokumenter til Stortinget.

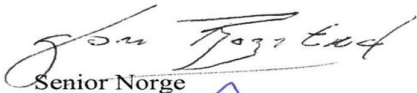
4. Ikrafttredelse og oppsigelse mv.

Denne avtalen trer i kraft straks og gjelder til og med 20. juni 2023 og videre for ett år om gangen hvis ikke en av partene sier den opp med minst tre måneders varsel. Fra samme tid opphører avtale datert 28. november 2014.

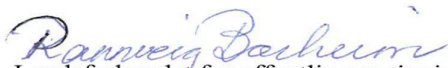
Oslo, 20. juni 2022

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

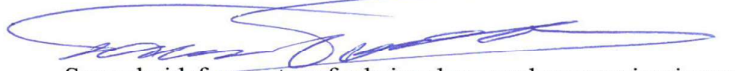

Pensjonistforbundet

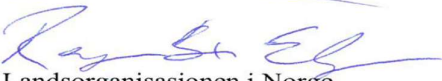

Senior Norge

Forsvarets seniorforbund

Landsforbundet for offentlig pensjonister

Funksjonshemmedes felleorganisasjon

Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner

Landsorganisasjonen i Norge

Unio

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Akademikerne

Unio har 390.000 medlemmer: lærere, lektorer, førskolelærere, sykepleiere, forskere, politi, prester, fysioterapeuter, ergoterapeuter, diakoner, skatterevisorer, konsulenter, ledere, radiografer, maskinister, bibliotekarer og tannpleiere

Unio vil sikre og videreutvikle velferdsstaten og samfunnets fellesverdier :
sikre full sysselsetting : øke forskningen : kjempe mot offentlig fattigdom og
privatisering av sentrale offentlige tjenester : øke verdsettingen av
utdanningsgrupper i offentlig sektor : sikre gode trygde- og
pensjonsordninger

Unio

UTDANNINGS
FORBUNDET

**FORSKER
FORBUNDET**

POLITIETS
FELLESFORBUND

 Presteforeningen

ergoterapeutene

 **AKADEMIKER
FORBUNDET**

 Det Norske Diakonforbund
The Norwegian Association of Deacons

 Skatterevisorenes
Forening